Prima instanţă: Judecătoria Chişinău (sediul Centru), judecător Nadejda Mazur

Dosarul nr. 2ac-663/22
(2-22071323-02-2ac-06102022)

D E C I Z I E S U P L I M E N T A R Ă

15 aprilie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios administrativ
al Curţii de Apel Centru

Instanţa compusă din:
Preşedintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Ala Malîi şi Roman Pascari

Grefier Blanovschi Mihaela

Examinând în şedinţa de judecată publică cererea de apel declarată de avocatul Coşleţ Petru, în interesul S.C. „EMILOCOM" S.R.L.,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „EMILOCOM" S.R.L. împotriva Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale şi repararea prejudiciului cauzat,

împotriva hotărârii judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 6 iulie 2022, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de către S.C. „EMILOCOM" S.R.L. împotriva Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale şi repararea prejudiciului cauzat,-

a c o n s t a t a t:

Pretenţiile reclamantului:

1. La 20 iunie 2022 S.C. „EMILICON" S.R.L. a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că, la 27 martie 2015 a depus o plîngere procurorului Procuraturii mun. Comrat, solicitând tragerea la răspundere penală a lui Erineț Andrei, în legătură cu faptul că în perioada 1 ianuarie 2014 – 20 februarie 2015 a delapidat averea S.C. „EMILICON" S.R.L. în mărime de 225.140,50 lei.
3. A menționat că la 3 aprilie 2015 au depus și o acțiune civilă, prin care au solicitat încasarea prejudiciului material cauzat și prejudiciului moral în mărime de 146.000 euro.
4. La 9 aprilie 2015 a fost intentată cauza penală nr. *****conform elementelor prevăzute de art. *****, iar la 18 iulie 2016, Erineț Andrei a fost pus sub învinuire.
5. La 20 iulie 2016 cauza penală a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Comrat, sediul Central, iar prima ședință de judecată a fost planificată pentru data de 30 august 2016. De asemenea, în cererea de chemare în judecată a relevat asupra ședințelor judiciare stabilite și măsurile efectuate de către instanța de judecată pentru perioada de referință.

6. A susținut că, după data de 8 iulie 2021 ședințe de judecată nu au mai fost planificate. Astfel, din materialele cauzei rezultă că, cauza penală se află în instanța de judecată 5 ani, 8 luni și 8 zile, iar în această perioadă, de către judecătorul raportor au fost planificate 52 ședințe de judecată, dintre care, efectiv s-a lucrat doar în 6 ședințe. Două ședințe de judecată s-au amînat din motiv că nu s-a prezentat partea vătămată sau apărătorul acesteia. Celelalte 44 ședințe de judecată au fost amînate la cererea apărătorului inculpatului, din motiv că nu s-a prezentat inculpatul, la cererea procurorului sau din motiv că judecătorul a fost implicat în alte măsuri.
7. A precizat reclamantul că, la 9 ianuarie 2022, 17 ianuarie 2022 și 24 ianuarie 2022 a depus Judecătoriei Comrat, sediul Central trei cereri, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului părții vătămate S.C. „EMILICOM" S.R.L. la examinarea cauzei penale nr. 1- 35/16 în termen rezonabil, cu dispunerea redistribuirii cauzei penale nr. 1-135/16 spre judecare altui complet de judecători, în legătură cu faptul că începând cu 16 iulie 2021 judecătorului Valerii Hudoba i-a expirat mandatul.
8. Prin încheierile Judecătoriei Comrat, sediul Central din 10 ianuarie 2022, 18 ianuarie 2022 și 26 ianuarie 2022 s-au respins cererile de accelerare a examinării cauzei penale, ca fiind neîntemeiate, iar în motivarea încheierilor judecătorii Judecătoriei Comrat, sediul Central au invocat că nu s-au creat condiții de încălcare a termenului rezonabil de examinare a cauzei penale.
9. Referitor la faptul că, 44 ședințe de judecată au fost amînate din diferite motive, în majoritatea cazurilor neîntemeiat, instanța nu a dat apreciere.
10. A solicitat reclamantul S.C. „EMILICON" S.R.L., constatarea încălcării dreptului S.C. „EMILICOM" S.R.L. la judecarea cauzei penale nr. 1-135/16 (23-1-1194-20072016) în termen rezonabil și încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a prejudiciului moral în sumă de 3.000 euro.

Poziția instanței de fond:

11. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 iulie 2022, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de S.C. „EMILICON" S.R.L. împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare.

Solicitarea apelantului:

12. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 11 iulie 2022 S.C. „EMILICON" S.R.L. a declarat apel împotriva hotărârii primei instanţe, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei decizii noi cu privire la admiterea acțiunii.

Argumentele părților:

13. În motivarea apelului, a invocat motive similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, precizând suplimentar că este ilegală şi nemotivată hotărârea instanţei de fond. La adoptarea soluţiei, instanţa de fond eronat a interpretat circumstanţele cauzei, iar pe cale de consecinţă, eronat a interpretat şi aplicat legea materială.

14. A susținut că 52 de şedinţe de judecată au fost amînate, iar majoritatea lor, au fost amînate la cererea inculpatului, avocatului acestuia sau procurorului, iar începând cu 16 iulie 2021 şedinţe de judecată nu au mai fost numite, deoarece judecătorului raportor îi expirase mandatul.
15. În continuare a comunicat că, urmare acesteia, apelanta a depus trei cereri de accelerare a examinării cauzei sau de redistribuire a dosarului altui judecător, fiind emise trei încheieri ale Judecătoriei Comrat (sediul Central) prin care cererile apelantei au fost respinse ca fiind neîntemeiate.
16. A relevat că, deşi apelanta a prezentat instanţei de fond în calitatea de probe trei cereri de accelerare a examinării cauzei şi trei încheieri ale Judecătoriei Comrat (sediul Central) prin care s-au respins aceste cereri, în contradicţie cu prevederile art. 130 alin. (4) CPC, instanţa de fond nu le-a dat nici o apreciere şi nici măcar nu le-a indicat în motivarea hotărîrii, făcând trimitere doar la Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, ignorând prevederile legii speciale de examinare a cauzei penale în termeni rezonabili şi anume la art. 19 şi 20 Cod de procedură penală, articolul 6 § 1 al Convenţiei Europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.
17. În ședința judiciară în instanța de apel, reprezentantul apelantului S.C. „EMILICON" S.R.L., avocatul Coşleț Petru a susținut cererea de apel, solicitând admiterea acestuia în sensul formulat.
18. În ședința judiciară în instanța de apel, reprezentantul intimatului Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu s-a prezentat, fiind citat legal despre data, ora și locul examinării cauzei, astfel în temeiul art. 379 alin. (2) CPC, Colegiul civil a dispus examinarea cauzei în lipsa intimatului.

Aprecierea instanței de apel:

19. Astfel, instanţa de apel, verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii primei instanţe, constată că aceasta urmează a fi casată integral, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a cererii de chemare în judecată a S.C. „EMILICON" S.R.L., prin care se constată încălcarea dreptului S.C. „EMILICOM" S.R.L. la judecarea în termen rezonabil al cauzei penale și se încasează din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova prejudiciul moral în sumă de 10.000 lei, reieșind din următoarele considerente.
20. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *"instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces".*

21. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă *,,instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre".*
22. În conformitate cu prevederile art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă "*fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale*", iar conform art. 130 Cod de procedură civilă "*instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei*".
23. Conform art. 376 alin. (1) Cod de procedură civilă *,,dispoziţiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanţă se aplică şi în instanţa de apel în măsura în care nu sînt contrare dispoziţiilor prezentului capitol".*
24. Potrivit art. 250 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă *,,instanţa care a pronunţat hotărîrea emite, din oficiu sau la cererea participanţilor la proces, o hotărîre suplimentară dacă nu a rezolvat problema repartizării între părţi a cheltuielilor de judecată ori a omis să se pronunţe asupra cererilor martorilor, experţilor, specialiştilor, interpreţilor sau reprezentanţilor cu privire la cheltuielile de judecată a căror compensare li se cuvine".*
25. În conformitate cu prevederile cu prevederile art. 94 Cod de procedură civilă *,,instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului",* iar potrivit art. 94 alin. (3) Cod de procedură civilă *,,prevederile alin.(1) şi (2) se aplică şi la repartizarea între părţi a cheltuielilor de judecată în instanţă de apel, în instanţă de recurs şi în cadrul revizuirii".*
26. Conform art. 82 Cod de procedură civilă *,,cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei".*
27. Potrivit art. 90 lit. i) Cod de procedură civilă *,,din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de de asistenţă juridică".*
28. Art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilește că *,,instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile",* iar alin. (1^1) a aceluiași articol prevede că *,,cheltuielile menţionate la alin. (1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat".*
29. Prin decizia Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 8 februarie 2023 a fost admis apelul declarat de S.C. „EMILICON" S.R.L., casată integral hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 iulie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „EMILICON" S.R.L. împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului

la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, și adoptată o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de S.C. „EMILICON" S.R.L. cu privire la încălcarea termenului rezonabil de examinare al cauzei, s-a constatat încălcarea dreptului S.C. „EMILICON" S.R.L. la judecarea în termen rezonabil al cauzei penale și s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul S.C. „EMILICON" S.R.L. cu titlu de prejudiciu moral suma de 10.000 (zece mii) lei.

30. Din actele cauzei s-a stabilit că, avocatul Petru Coșleț, acționând în interesul reclamantei S.C. „EMILICON" S.R.L., pe lângă admiterea acțiunii a solicitat și compensarea cheltuielilor de judecată suportate de reclamant. Drept dovadă de achitare a serviciilor avocatului a prezentat bonul de plată Seria QL nr. 689109 din 2 iunie 2022 în sumă de 8000 lei, achitată în contul C.A. „PETRU COȘLEȚ" și factura seria PA nr. 0657259 din aceeași dată în sumă de 8000 lei, pentru asistența juridică conform contractului de asistență juridică nr. 01/559 din 29 martie 2022.
31. Colegiul menționează că, admițând prin decizia menționată cererea de apel declarată de S.C. „EMILICON" S.R.L., casând integral hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 iulie 2022, și adoptând o nouă hotărâre, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „EMILICON" S.R.L. împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, a omis să se pronunțe asupra cererii reprezentantului reclamantei/pârâte, avocatul Coșleț Petru cu privire la cheltuielile de judecată a căror compensare i se cuvine.
32. Astfel, Colegiul, luând în considerație faptul că, avocatul Coșleț Petru, în interesul S.C. „EMILICON" S.R.L. a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată, iar la pronunțarea deciziei instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acesteia, va emite o decizie suplimentară prin care va încasa de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cheltuielile de judecată în beneficiul reclamantei/apelante S.C. „EMILICON" S.R.L.
33. La capitolul dat, Colegiul atestă că necesitatea adjudecării cheltuielilor de asistență juridică operează indiferent de calitatea subiectului pasiv, criteriu fiind pierderea procesului în raport cu subiectul activ.
34. În același timp, sub aspectul evaluării mărimii solicitate spre compensare, Colegiul menționează că cheltuielile pentru asistență juridică trebuie să fie reale, necesare și rezonabile.
35. Sunt realmente angajate sumele pe care partea le-a plătit sau trebuie să le plătească avocatului. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidenţiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaţilor (copii de pe dispoziţiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidenţă emisă pentru clienţi şi în alte cazuri stabilite de legislaţie. Necesitatea cheltuielilor indică timpul rezonabil necesar pentru a reprezenta reclamantul, probat prin listă detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi orarul timpului aferent acestora (cu tariful și orarul). Caracterul rezonabil al cheltuielilor semnifică faptul că, în raport cu

natura activităţii efectiv prestate, complexitatea, riscul implicat de existenţa litigiului sau şi reputaţia celui care acorda asemenea servicii, ele să nu fie exagerate.

36. Aici necesită a fi evidenţiat că pentru determinarea caracterului rezonabil al cheltuielilor compensației acordate și pentru o apreciere corectă se va ține cont de: a) complexitatea cauzei; noutatea şi dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; b) aportul avocatului la soluționarea cauzei; c) timpul şi munca depusă de avocat; d) aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoştinţe tehnice speciale, cunoaşterea profundă a unor reglementări de profil, cunoaşterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); e) faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; f) rezultatul obținut; g) restricțiile de timp impuse de client şi de circumstanțele cauzei; h) natura şi durata relației dintre avocat şi client; i) experiența, reputația şi abilitatea avocatului; j) justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; k) suma despăgubirilor pretinse în cauză; l) alți factori, la discreția instanței.
37. În speță, Colegiul atestă că cheltuielile de asistență juridică enunțate, au fost realmente angajate, fapt ce se dovedește prin bonurile de plată și necesare, fapt ce urmează din materialele cauzei cu privire la acțiunile avocatului.
38. În același timp, stabilind dacă costul asistenței juridice solicitate de reclamantă este rezonabil, Colegiul ia în calcul noutatea și complexitatea chestiunilor de fapt şi de drept puse în discuție în prezenta cauză, timpul şi munca depusă, justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză, suma despăgubirilor pretinse în cauză, precum și rezultatul obținut.
39. Prin urmare, sub aspectul rezonabilității cheltuielilor de asistență juridică, Colegiul conchide valoarea excesivă a acestora, ceea ce impune soluția încasării parțiale a sumei solicitate, și anume în mărime de 4000,00 lei.
40. În acest sens, Colegiul civil menționează că, prin compensarea parțială a costului asistenței juridice acordate reclamantei/apelante de avocatul Coşleț Petru instanța nu modifică onorariu plătit de apelantă reprezentantului său, conform contractului de asistența juridică încheiat, ci dispune compensarea doar a costului asistenței juridice strict necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime în coraport cu complexitatea cazului. În cazul în care apelanta conform condițiilor contractuale stabilite cu reprezentantul său, a achitat ultimului costuri mai mari a asistenței juridice, decât cel care a fost compensat acestuia din bugetul de stat, atunci această este dreptul apelantei și este realizarea condițiilor contractului de asistența juridică încheiat cu avocatul respectiv.
41. Aici, se subliniază dreptul instanței de a aprecia din oficiu nu doar necesitatea cheltuielilor suportate, dar și cuantumul real al acestora sub sancțiunea de reducere a cheltuielilor pretinse. Partea adversă, care deși este vinovată de declanșarea procesului judiciar, trebuie să suporte doar cheltuielile făcute justificat de către partea câștigătoare.
42. În conformitate cu art. 376, art. 250 alin. (l) lit. c), art. 385 lit. a), art. 389-390, art. 394 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru,-

d e c i d e :

Se încasează de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova, în beneficiul S.C. „EMILOCOM” S.R.L. cheltuielile de judecată cu titlu de cheltuieli pentru asistenţa juridică, suportate în prima instanţă şi instanţa de apel, în mărime de 4000 (patru mii),00 lei.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Suprerfiă de Justiţie în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecători Ala Malîi

Roman Pascari